

การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

DEVELOPMENT ACADEMY THE CONCEPT OF PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITIES. THE CURRICULUM FOCUSES ON THE LEARNERS FOR SCHOOLS THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 24

7

ศิริรัตน์ โกศล*
รองศาสตราจารย์ศิริศักดิ์ จันญาไชย**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญมีความเหมาะสมทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัด 2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า ด้านการสนับสนุนและเป็นผู้เข้าร่วม ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกัน และด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนทางการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมมีสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า แนวทางการพัฒนาสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ABSTRACT

The research aimed to 1) To study the concepts and metrics, professional learning communities. 2) To study the present The desirable and how to develop the concept of professional learning communities. The curriculum focuses on the learners. 3) To study the development of education. The concept of professional learning communities. The curriculum focuses on the learners. The research and development was used in this study were scales was 0.83 for the data analysis, and standard deviation Mean Standard Deviation. Results were as follows: 1. Study the concepts and metrics, professional learning communities, showed that the average level of fitness elements and indicators. The concept of professional learning communities. Learning to be a learner. Suitable for all elements and metrics. 2. Results of the current study The desirable development and education using the concept of professional learning communities. Overall condition is desirable. In most 3. Study the development of education. The concept of professional learning community for learning focused on the learners. found that the development of education. The development is appropriate in most aspects. And there is the possibility in most aspects as well.

Keywords: Professional Learning Community, The Curriculum Focuses on the Learners.

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาพื้นฐานคุณภาพของมนุษย์ ได้วิวัฒนาการมาเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุดประเทศไทยได้จัดการศึกษาให้แก่คนไทยมาเป็นเวลาช้านานแล้ว ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ทุกยุคทุกสมัย มีผลทำให้ต้องปรับหลักสูตรอยู่เสมอเพื่อให้การศึกษาก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกหรือปรับตามแผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นักการศึกษาได้ปรับแนวคิดใหม่ เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างคนหรือผู้เรียน ประกอบกับการมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ จากแนวการจัดการศึกษาดังกล่าวจึงให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนโดยเปลี่ยนแนวคิดมาเป็นการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ที่ยึดเอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้ง ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพทั้งจิตใจ ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีอิสรภาพในการเรียน เรียนรู้จากการปฏิบัติของตนเอง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ วิเชียร พงษ์สระพัง (2546, หน้า 36) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพรอบด้านสมดุลมีทักษะแสวงหาความรู้ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

จากสภาพปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า สถานศึกษาโดยเฉพาะผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กร ควรให้ความสำคัญกับการนำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เพื่อให้ครูมีความสุขกับการเรียนรู้ โดยการสร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีโครงสร้างองค์การที่ไม่ซับซ้อน มีความยืดหยุ่นคล่องตัว ชัดเจน มีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สนับสนุน ให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีอิสระในการตัดสินใจเปิดโอกาสให้กล้าเสี่ยงหรือริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร รวมทั้งการเสริมสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเองเพื่อให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน เพราะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นแนวทางสำหรับให้ครูรวมตัวกัน เป็นชุมชนทำหน้าที่เป็น Change Agent ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการปฏิรูปภายใน โดยครูร่วมกันดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินคู่ขนานกับการเสริมแรงทั้งจากภายในและภายนอก (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 19 - 20)

ดังนั้นการที่สถานศึกษามีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จะส่งผลให้สถานศึกษาเป็นสถานที่สำหรับการปฏิสัมพันธ์ของมวลสมาชิกผู้ประกอบวิชาชีพครูในโรงเรียน เกี่ยวกับการให้ความดูแล และการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน ตลอดจนงานทางด้านวิชาการต่าง ๆ ของโรงเรียน (แสงหล้า เรืองพยัคฆ์, 2550, หน้า 24) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hord (1997) ได้ทำการสังเคราะห์รายงานการวิจัยเกี่ยวกับผลดีของโรงเรียนที่มีการจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้กับโรงเรียนทั่วไปที่ไม่มีชุมชนแห่งการเรียนรู้พบผลดีต่อครูดังนี้ 1) ลดความรู้สึกโดดเดี่ยวในการสอน 2) เพิ่มความรู้สึกผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น 3) เกิดความรู้สึกร่วมกันรับผิดชอบต่อการพัฒนาการโดยรวมของนักเรียนและร่วมกันรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของนักเรียน 4) เกิด “พลังการเรียนรู้ (Powerful Learning)” ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของตนมีผลดียิ่งขึ้น 5) เข้าใจในด้านเนื้อหาสาระที่ต้องทำการสอนแตกฉานยิ่งขึ้น 6) รับประทานข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อวิชาชีพได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น ส่งผลดีต่อการปรับปรุงพัฒนางานวิชาชีพของตนได้ตลอดเวลา 7) เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างแรงบันดาลใจต่อการเรียนรู้ให้แก่เรียนต่อไป 8) เพิ่มความพึงพอใจ ขวัญกำลังใจต่อการปฏิบัติงานสูงขึ้น และลดอัตราการลาหยุดงานน้อยลง 9) มีความก้าวหน้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะผู้เรียนได้อย่างเด่นชัดและรวดเร็ว 10) มีความผูกพันที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ให้ปรากฏอย่างเด่นชัดและยั่งยืน และ 11) มีความประสงค์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ต่อปัจจัยพื้นฐาน ด้านต่าง ๆ ส่วนผลดีต่อนักเรียนคือ 1) ลดอัตราการตกชั้น 2) ลดอัตราการขาดเรียน 3) ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเด่นชัดโดยเฉพาะในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และวิชาการอ่านที่สูงขึ้นอย่างเด่นชัด และ 5) ความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเน้นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องพัฒนาหาแนวทางการพัฒนาข้าราชการครูให้เกิดความรู้และเข้าใจแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนตนเองได้ รู้แนวทางการพัฒนาและได้รับการสนับสนุนและพัฒนาของข้าราชการครูให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุขสืบไป

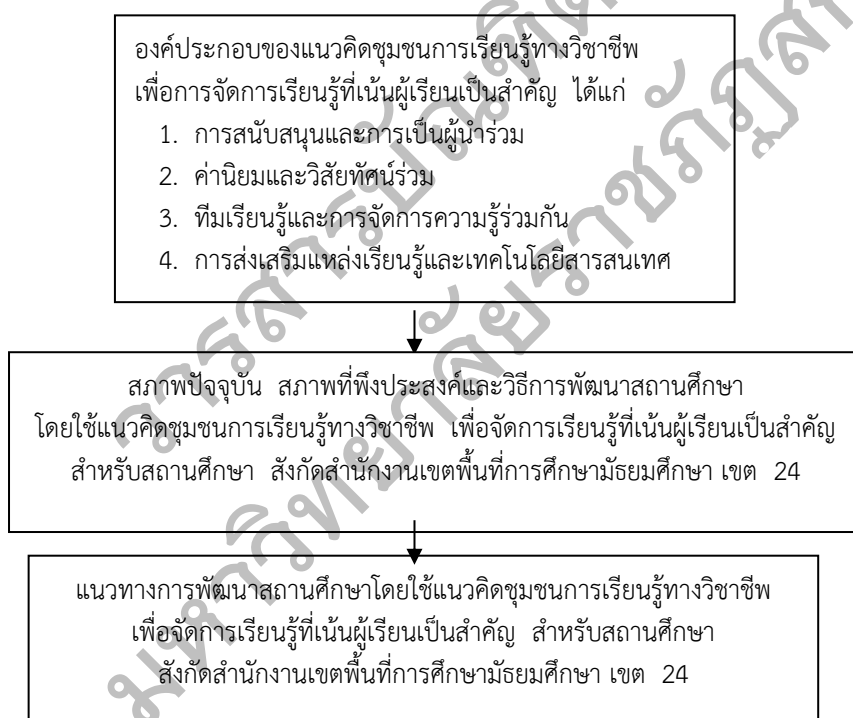
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามองค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการ สิริ พิศุทธิ์สินธพ (2553, หน้า 89 - 91) ได้องค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วม ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกัน และการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากกรอบแนวคิดทฤษฎีข้างต้น สามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้สอดคล้องกับคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยจึงนำเสนอแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัด ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.1 เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาและด้านการจัดการเรียนรู้

1.2 เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 นี้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบประเมินพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำมาเป็นกรอบ ในการสร้างแบบประเมิน

3.2 ร่างแบบประเมินโดยใช้ประเด็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะและนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ

4.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบประเมินให้กับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและติดต่อรับแบบประเมินคืนด้วยตนเอง

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และวิธีการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 55 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 117 คน ครู 2,086 คน รวมทั้งสิ้น 2,203 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2558 กำหนดขนาดโดยใช้ตารางเครจซี่และมอแกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และกลุ่มครู จำนวน 327 คน กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 419 คน ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน เพื่อให้ครอบคลุมทุกโรงเรียน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในประเด็นต่อไปนี้ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีแบบสอบถามจำนวน 4 ด้าน 52 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วม จำนวน 11 ข้อ
2. ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม จำนวน 9 ข้อ
3. ทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกัน จำนวน 18 ข้อ
4. ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามวิธีการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End)

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า

3.2.2 ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1

มาเป็นกรอบการสร้าง

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและติดต่อรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 7 คน

เครื่องมือการวิจัย

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบประเมินพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสม ปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำมาเป็นกรอบ ในการสร้างแบบประเมิน

2. ร่างแบบประเมินโดยใช้ประเด็นองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ และนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข

ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิธีการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ในประเด็นต่อไปนี้ สภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเรื่องเพศ ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Type) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดมีแบบสอบถามจำนวน 4 ด้าน 52 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วม จำนวน 11 ข้อ
2. ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม จำนวน 9 ข้อ
3. ทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกัน จำนวน 18 ข้อ
4. ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามวิธีการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open End)

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า

2. ร่างแบบสอบถามโดยใช้ประเด็นขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบการสร้าง

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

- 4.1 เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาดีเด่น
- 4.2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาและด้านการจัดการเรียนรู้
- 4.3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

ระยะที่ 3

1. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. แบบประเมินแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบประเมินให้กับผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและติดต่อบริษัทประเมินคืนด้วยตนเอง

ระยะที่ 2

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและติดต่อบริษัทสอบถามคืนด้วยตนเอง

ระยะที่ 3

1. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

2. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1

1. การจัดกระทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1.1 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบประเมิน ที่ได้รับคืน

1.2 ตรวจสอบการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

1.3 บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์วิธีการทางสถิติ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน โดยคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมิน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 44)

ระยะที่ 2

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระดับการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และแปลความค่าเฉลี่ย

2. วิเคราะห์ร้อยละของแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ระยะที่ 3

1. บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแบบบันทึกรายงานการสนทนาจากการบันทึกเสียง จากนั้นวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์โดยการสรุปความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์

2. วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แล้วจัดหมู่ข้อมูล จากนั้นเขียนรายงานสรุปผลการสัมภาษณ์เป็นพรรณนาวิเคราะห์

3. วิเคราะห์ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำรวมมี 11 ตัวชี้วัด ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์รวมมี 9 ตัวชี้วัด ทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้รวมกันมี 18 ตัวชี้วัด ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศมี 14 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ด้านการสนับสนุนและความเป็นผู้นำรวมด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์รวม ด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้รวมกันและด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านสวนสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ด้านการสนับสนุนและความเป็นผู้นำรวม ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์รวม ด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้รวมกัน และด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำรวม ได้แก่ การใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนและการเรียนของนักเรียนและมีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของโรงเรียน ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์รวม ได้แก่ มีการยึดค่านิยมและวิสัยทัศน์รวมของโรงเรียนเป็นแนวปฏิบัติในการตัดสินใจและโรงเรียนมีเป้าหมายเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าคะแนนจากการทดสอบและเกรดของผู้เรียนรวมทั้งการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียมีความคาดหวังที่สูงในเรื่องความสำเร็จของผู้เรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้รวมกัน ได้แก่ มีโอกาสสังเกตการสอนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันแบบกัลยาณมิตรสนทนาวางสนทนาอย่างสม่ำเสมอ และสถานศึกษามีการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการเป็นระบบสะดวกต่อการใช้งาน เช่น การบันทึกเป็น CD การลงใน Website การสรุปเป็นรูปเล่มและการมีความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพันธสัญญาในความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียนและด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ มีการเชื่อมโยงระบบการทำงานกับเทคโนโลยีเพื่อให้ครูสามารถใช้งานได้ทันต่อความต้องการและสถานศึกษามีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เช่น การจัดอบรมครูในการใช้ ICT และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งมีกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า แนวทางการพัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่าค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำรวมมี 11 ตัวชี้วัด ด้านค่านิยมและวิสัยทัศน์รวมมี 9 ตัวชี้วัด ด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้รวมกันมี 18 ตัวชี้วัด ด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศมี 14 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมทุกองค์ประกอบและตัวชี้วัด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ที่นำเสนอเป็นองค์ประกอบของ PLC ที่มาจากข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์จากเอกสารทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศนำเสนอเป็น 4 องค์ประกอบของ PLC ในบริบทสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุน

และการเป็นผู้นำรวมคานิยมและวิสัยทัศน์รวมทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันและการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้นำเสนอจากการสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ นีออน พัฒประดิษฐ์ และคณะ วิจารณ พานิช สิริ พิศุทธิ์สินธพ สุภาพ ยืนคำพะเนาว วรลักษณ์ ชูกำเนิด และศักดิ์ชัย ภูเจริญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์ (2547, หน้า 174-183) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเปราะบางของการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักที่มีอิทธิพลต่อความเปราะบางของการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ องค์การ ภาวะผู้นำ การเรียนรู้ การจัดการความรู้และเทคโนโลยี ซึ่งทั้ง 5 องค์ประกอบหลักจะต้องปฏิบัติตามตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่เป็นองค์ประกอบย่อยทั้งหมด 13 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ความเปราะบางของการเรียนรู้ 62 ตัว 2) ตัวบ่งชี้รวมความเปราะบางของการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่เป็นองค์ประกอบหลักรวม 5 องค์ประกอบ เรียงลำดับตามน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การเรียนรู้ การจัดการความรู้ องค์การ ภาวะผู้นำ และเทคโนโลยี และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎีกา คำผา ชำนาญ (2552, หน้า 79-82) ได้ทำการพัฒนาความเปราะบางของการเรียนรู้กรณีศึกษาโรงเรียนเกาะโพธิ์ถ่วงงามวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อความเปราะบางของการเรียนรู้ของโรงเรียนเกาะโพธิ์ถ่วงงามวิทยาโดยรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ การมุ่งใจ ภาวะผู้นำ ทางวิชาการและเทคโนโลยีและระบบงานสวนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 อันดับสุดท้าย คือ การปฏิบัติด้านการจัดการการปฏิบัติของครูและทีมงาน และการปฏิบัติด้านการบริหาร

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่าสภาพปัจจุบันของการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ด้านการสนับสนุนและเป็นผู้รวบรวม ด้านคานิยมและวิสัยทัศน์รวม ด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้รวมกันและด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านสวนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ด้านการสนับสนุนและเป็นผู้รวบรวม ด้านคานิยมและวิสัยทัศน์รวม ด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้รวมกัน และด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 เป็นโรงเรียนที่มีการปฏิบัติอยู่แล้วแต่ทุกโรงเรียนล้วนยังมีความคาดหวังให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น เพราะการให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนโรงเรียนนั้นเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นรายระดับการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากลเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต อีกทั้งเป็นการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนเองและต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลี สืบกระแสน (2552, หน้า 219-222) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบขององค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยเฉพาะอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพลไชยนันท์ (2554, หน้า 154-158) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาคเหนือซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของท้องถิ่นภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่าสถานภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของท้องถิ่นภาคเหนือตอนบนสวนใหญ่ระดับการศึกษาของประชาชนจบชั้นประถมศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านปานกลาง สถานประกอบการในหมู่บ้านอยู่ระหว่าง 5-10 แห่งโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าถึงได้ง่ายและโครงสร้างพื้นฐานดานอินเทอร์เน็ตครอบคลุมทั่วถึงโดยสถานภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของท้องถิ่นภาคเหนือตอนบนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สวนรายด้าน ได้แก่ บุคคลแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้ในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและองค์ความรู้ในชุมชนอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 พบว่า แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 24 ด้านการสนับสนุนและการเป็นผู้นำรวม ได้แก่ การไขข้อมูลจากหลายแหล่งในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนและการเรียนของนักเรียนและมีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของโรงเรียน ด้านคานิยมและวิสัยทัศน์รวม ได้แก่ มีการยึดคานิยมและวิสัยทัศน์รวมของโรงเรียนเป็นแนวปฏิบัติในการตัดสินใจและโรงเรียนมีเป้าหมายเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนมากกว่าคะแนนจากการทดสอบและเกรดของผู้เรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียมีความคาดหวังที่สูงในเรื่องความสำเร็จของผู้เรียนเช่นเดียวกับโรงเรียนด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกัน ได้แก่ มีโอกาสสังเกตการณ์สอนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันแบบกัลยาณมิตรสนทนาอย่างสม่ำเสมอและสถานศึกษามีการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับความรู้อย่างเป็นระบบสะดวกต่อการใช้งาน เช่น การบันทึกเป็น CD การลงใน Website การสรุปเป็นรูปเล่มและการมีความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพันธะสัญญาในความพยายามที่จะปรับปรุงโรงเรียนและด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ มีการเชื่อมโยงระบบการทำงานกับเทคโนโลยีเพื่อให้ครูสามารถใช้งานได้ทันต่อความต้องการและสถานศึกษามีงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เช่น การจัดอบรมครูในการใช้ ICT และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งมีกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าแนวทางดังกล่าวตรงตามหลักวิชาการเนื่องจากสอดคล้องกับแนวคิดของจาลอนโกในเรื่องกิจกรรมที่จำเป้นต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและเป้นผู้นำรวม ด้านคานิยมและวิสัยทัศน์รวม ด้านทีมเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันและด้านการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศและผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเห็นว่าแนวทางทั้ง 4 ด้าน เป็นวิธีการปฏิบัติที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการอยู่แล้วแต่ยังไม่เป็นแนวทางที่ชัดเจน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้กระบวนการบริหารจัดการได้เต็มตามศักยภาพในการที่จะสร้างชุมชนทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาของตนได้โดยใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่าที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิเชฐ เกษวงษ์ (2556, หน้า 66-67) การนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ประกอบด้วย 1) การสร้างจุดเริ่มแห่งความร่วมมือรวมใจ เช่น ส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) การจัดให้ครูมีโอกาสเสวนาใคร่ครวญระหว่างกัน เช่น นำประเด็นปัญหาจากการปฏิบัติงานของครูมาพูดคุยแลกเปลี่ยนระหว่างกัน 3) การส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อมุ่งเน้นที่การเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ส่งเสริมให้มีการใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านคานิยมและปทัสถานรวม เช่น กำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และ 5) การสนับสนุนให้มีการร่วมมือกันในการทำงาน เช่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันของครูโดยแนวทางทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ทุกรายการและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wheeler (2003, เว็บไซต์) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ศึกษาประสบการณ์ของชาวอเมริกันโดยมีจุดมุ่งหมายในการวิจัยคือต้องการเปิดเผยการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ไปจนถึงการประยุกต์ใช้องค์กรแห่งการเรียนรู้ในอเมริกา โดยใช้แนวคิดของ Senge (1990, p. 12) ที่ประกอบด้วย หลักวินัย 5 ประการ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ ส่วนบุคคลการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันการสร้างแบบแผนทางความคิดและการคิดเชิงระบบโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยเชิงปริมาณข้อมูลด้านคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การทบทวนเอกสาร การพูดคุยแสดงความคิดเห็นขอคนพบในการวิจัย พบว่า (1) ครูมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) การประยุกต์ใช้หลักวินัย 5 ประการ ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องมีการอบรม มีการเริ่มเพื่อพัฒนาและมีการออกแบบผลลัพธ์ของแผนปรับปรุงโรงเรียน (3) การวิจัยจะเน้นในหลักวินัย 5 ประการ โดยครูต้องทำงานร่วมกันต้องสามารถพัฒนาภารกิจของโรงเรียนอย่างเป็นทีมสรุปได้ว่าหลักในการศึกษาเกี่ยวกับการที่จะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ควรจะทำเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาความสำเร็จในการทำงานของบุคลากรและการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นจากประชากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยกลยุทธ์การนำผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับหน่วยงานทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับกระทรวง โดยอาศัยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิเชฐ เกษวงษ์. (2526). *การนำเสนอแนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มาลี สิบกระส래. (2552). *การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *การจัดการความรู้กับการบริหารราชการแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- วิเชียร พงษ์สระพัง. (2546). *การปฏิบัติงานตามแนวคิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ์. (2547). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิวรี พิศุทธิ์สินธพ. (2553). *รูปแบบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษาคาทอลิก*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- แสงหล้า เรืองพยัคฆ์. (2555). *สังคมแห่งการเรียนรู้สู่ปฏิรูป*. เข้าถึงจาก http://sps.lpru.ac.th/script/show_article.pl?mag_id=13&group_id=57&article_id=975. 10 กรกฎาคม 2558.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities : Communities of continuous inquiry and improvement*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.